

FOTÓ / MODELL – PHOTO / MODEL

Képek a természet és művészet között / Images between Art and Nature

Tanulmányok természet után – „Études d'après nature” – „Studien nach der Natur”

Világfalu – „Global Village”

Fotográfusok – Művészet és fényképészet / Photographers – Art and Photography

A Magyar Képzőművészeti Egyetem gyűjteményeinek szisztematikus feldolgozása több, mint két évtizede folyik, párhuzamosan az intézménytörténeti kutatásokkal. E tárgyban az intézmény több kiállítást rendezett, kiadványokat készített, melyek jórészt az Interneten is elérhetők. Jelen kiállítás nagyrészt a 19. századi hivatásos („műtermi”) fényképezők képeiből áll. Munkásságukra a 20. század fotótörténete alig fordított figyelmet. A képeket tematikus csoportokra bontva mutatjuk be, melyek között megjelennek az egyetem Doktori Iskolája hallgatóinak új, kifejezetten erre a kiállításra készített művei is.

A 19. századi fotográfia archívumok mélyén lapultak, rendezetlenül – ami az állagmegóvás szempontjából nem haszontalan, ám meglehetősen akadályozta a láthatóság nyomán következő kulturális elsajátítást. Jelentős mértékben az internet szabadította fel e képcsoportot, valamint az ismeretlen, feltáratlan területek felfedezése iránti igény, a médiumok archeológiájának kutatása. Túl ezen, a digitális kép általánossá válásával, könnyedségével, robbanásszerű elterjedésével az analóg technikák eltűnése együtt járt, s párhuzamosan e 19. századi fotográfia egyszerű archív dokumentumból a műtárgy státusába kerültek: komoly történeti (sok esetben piaci) értékkel.

Két nyilvánvaló kérdés merülhet fel először a látogatóban: Hogy kerültek a gyűjteménybe a képek? Mire használták a fényképeket? Az rövid válasz könnyű: különféle utakon, mint vásárlás, gyűjtés, ajándék, hagyaték, megrendelés. Mire használták őket? Nézegették, tanulmányaikhoz, rajzaikhoz, munkáikhoz felhasználták őket, erre utalnak az évkönyvek és néhány megmaradt fotográfia az iskola életéről. A válogatásnál arra törekedtünk, hogy a gyűjtemény teljes anyagáról, jellemzőiről képet adjunk, leginkább korábban be nem mutatott fotográfia segítségével. Több már kiállított és itt is látható kép jelenlegi attribúciója az újabb kutatások eredményéből adódóan az akkortól eltér, s jelentősen bővült a gyűjteményben eredeti képekkel szereplő fotográfusok névsora is az újabb meghatározások nyomán, közel 100 alkotóról van szó.

A fotó értelmezésünk szerint egyfajta modell: forrása lehet egy műtárgynak, reprodukálhatja azt, miközben maga is műtárgy. Új típusú képről van szó – ahogy arra a szerzők gyakran felhívják a figyelmet – „Études d'après nature” – „Studien nach der Natur” – hiszen nem rajzot vagy nyomatot látunk, hanem közvetlenül „a természet után” levett képet, szinte magát a valóságot. A természet után kifejezés magára a fényképre, a készítési helyzetre vonatkozott, legyen a téma város, táj, virág, aktmodell: lényege a közös, közvetlen ottlét és annak optikai rögzítése a fotográfian.

A globalizáció optikai érzetét a 19. század utazó fényképészei tették hozzáférhetővé a világ legkülönbözőbb tájain készített és nemzetközileg terjesztett képeikkel. Bonfils, Fiorillo, Sommer, Eckert, Krieger, Naya, Wlha fotográfiai európai és Európán kívüli helyszíneket és embereket mutatnak a 19. század második feléből. A csúcspontot valószínűleg az Underwood and Underwood cég ipari mennyiségű sztereokép sorozatai jelentik, ahol már koncepcióvá vált a legkülönbözőbb helyszínek, emberek, foglalkozások, nevezetességek fotografikus rögzítése és kiadása egy-egy sorozat formájában.

A kiállítás szándéka nem valamiféle historizálás, merengő tisztelet a múlt relikviái, idővel nemesedő és tisztelendő, ámde unalmas és aktualitásukat rég elvesztett maradványai fölött. Vegyük észre, hogy a valamikori jelen konkrét megjelenése, mely az akkori fény nyomát állítja mai

megvilágításba, aktuális ittlétünkre reflektál. Szinte mindegyik kép kis odafigyeléssel köthető hétköznapjaink tényeihez, akár a napi hírek szintjén, alkalmasint. Eötvös és Petőfi szobrai ott állnak köztereinken, megtekinthetők, míg az avatás korában készült, első fotográfiák értelmezhetőek felhívásnak az akkori és mai szoborállítási gyakorlatok összevetésére.

Szíria, Athén, Jeruzsálem képei és a történelmi romok között megjelenő emberek évszázados sőt évezredes dimenziókba helyezhetik át a mai népvándorlásról szóló blogbejegyzéseket. Múlt és jelen összekapcsolásának szándékát erősítendő, már közel egy éve, a kiállítás koncepciójának készítése idején bevontuk a Magyar Képzőművészeti Egyetem Doktori Iskolájának hallgatóit, alapozva több korábbi, sikeresen megvalósult, hasonló projekt eredményeire. A hallgatók tájékoztatást kaptak és hozzáférést a teljes gyűjteményi anyaghoz, hogy érdeklődésüknek és saját szempontjaiknak megfelelően dolgozzanak fel bármely általuk választott részletet, műcsoportot, formai megkötések nélkül. Ezek a művészeti kutatások minden esetben új, egyedi, nem várt eredményre vezethetnek, ami hatással van a projekt egészére.

Végül nyolc új munka került kiválasztásra, melyek a kiállítóterem különböző pontjain, az inspirációul szolgáló vagy épp feldolgozott fénykép(ek) közelében kerülnek bemutatásra:

Fajgerné Dudás Andrea (MKE DLA) és Molnár Ágnes Éva (MOME DLA): Öntudatos test, 2016. Fotó, papír

Haász Katalin: Periféria-sátor, 2016. Papír, pasztell, vegyes technika

Pálinkás Bence György (közreműködő: Kirk Sámuel Leó): „Pretty factory girls decorating cheap pottery for the foreign markets” (Csinos munkáslányok olcsó kerámiákat díszítenek a nemzetközi piacra), 2016. 3D videó, sztereoszkóp

Peternák Anna: Embermagasság, 2015-2016. Printek habkartonon, különböző méretek

Pettendi Szabó Péter: A milánói Arena Civica. 2016. Történelmi tábló képekben

Sánta Kristóf: Festmény cím nélkül, 2016. Olaj/vászon, 70x70 cm.

Surányi Nóra: Lány iPhone 6-ossal, 2015 Budapest. Nó iPad 3-mal, 2015 Budapest. 2 db Lambda print, 50x75 cm

Szabó Franciska: Férfi korsóval, 2016. Loopolt animáció

A kiállítás előkészítésében és megvalósításában közreműködtek: Majkó Katalin, Bojtos Anikó, Horváth Takács Balázs és az MKE könyvtár dolgozói. Szegedy-Maszák Zoltán, Szücs Réka és az MKE Doktori Iskola. Albert Ádám, Gadányi György, Győri István, Tüdős Anna és sokan mások.. Kutatások: Farkas Zsuzsa, Papp Júlia, Csengel-Plank Ibolya. Fotó: Pettendi Szabó Péter. Grafikai arculat: Lepsényi Imre. Web: Nyíri Géza, Kurátor: Peternák Miklós

Kapcsolódó rendezvény: A Magyar Fotótörténelmi Társaság nyilvános ülése, 12/02/2016., 14.00 – 16.00.

Nyitva a hét minden napján: 10.00 – 18.00 / 10/02/2016. – 15/03/2016.

Támogató: NKA

Web: <http://mke.hu/fotomodell>